

λευθερισμός, η φτώχεια μέσα στον αυξανόμενο κοινωνικό πλούτο και οι πόλεμοι είναι φυσιολογικά προϊόντα του καπιταλισμού. Η ανθρωπότητα θα βαδίζει προς μια πραγματική παγκοσμιοποίηση-συναδέλφωση των λαών, αν μπορέσει να ανακόψει τη

σημερινή καταστροφική πορεία. Αν αποφύγει την πυρηνική αυτοκαταστροφή.

**Σημείωση:** Στο παρόν κείμενο ενσωματώθηκε μέρος ενός άρθρου που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, στις 9 Απριλίου.

## Ευτύχης Μπιτσάκης *Η διεύρυνση και ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

**Η** διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δέκα νέα κράτη, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου, είναι πλέον δεδομένη. Η «ευρωπαϊκή ενοποίηση» χαιρέτιστηκε ως ιστορικό γεγονός. Τι είναι όμως αυτό που συγκροτείται στις μέρες μας και που εξωραϊζεται από την κυβερνητική (και όχι μόνο) προπαγάνδα; Πρόκειται μήπως για ένα βήμα προς την υπέρβαση των εθνικών συγκρούσεων και των εθνικισμών; Για ένα βήμα προς μια κοινωνία ειρήνης και ευημερίας, που θα κλείσει την περίοδο είκοσι αιώνων πολέμων, ταξικής εκμετάλλευσης και βαρβαρότητας;

Ζούμε στην εποχή της τάσης προς διεθνοποίηση του κεφαλαίου και του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής. Η διαδικασία αυτή συνοδεύεται από την τάση για ολοκληρώσεις. Αντίστροφα, από την έξαρση των εθνικισμών και των φονταμενταλισμών, ως αντίδραση στην εκμετάλλευση, την ταπείνωση λαών και χωρών, και στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους. Η τάση για ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτελεί «στιγμή» αυτής της διαδικασίας. Πράγματι, ο σημερι-

νός μονοπολικός κόσμος δεν θα αποτελέσει βιώσιμη μορφή. Η ανάδυση νέων πόλων είναι η νομοτελειακή συνέπεια της ύπαρξης τοπικών και ταυτόχρονα διεθνοποιούμενων κεφαλαίων. Οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις θα οξύνονται στο βαθμό που θα αμφισβητείται εκ των πραγμάτων η αμερικανική ηγεμονία. Η Ευρώπη είναι ο δεύτερος, υποδεέστερος επί του παρόντος, πόλος του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος.

Οι σχέσεις Ευρώπης-ΗΠΑ είναι κατά συνέπεια σχέσεις συμμαχίας-αλληλεγγύης, με βάση τα κοινά συμφέροντα του καπιταλισμού και, ταυτόχρονα, σχέσεις αντιπαλοτήτας, που μπορεί να γίνουν ανταγωνιστικές. Τη δύναμη αντίθεση ΗΠΑ-ΕΕ υπερτονίζουν οι προπαγανδιστές, για να παρουσιάσουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ως την ανάδυση μιας δύναμης ειρήνης, η οποία θα αντιρροπίζει την τάση των ΗΠΑ για πολέμους και παγκόσμια ηγεμονία. Αυτά, σε ένα αφηρημένο επίπεδο. Τι απέδειξαν όμως τα γεγονότα και, συγκεκριμένα, η στάση της ΕΕ απέναντι στη δεύτερη επιδρομή των ΗΠΑ εναντίον του λαού του Ιράκ;

Τα γεγονότα είναι γνωστά: Μέρος των χωρών της ΕΕ συντάχθηκαν με τους επιδρομείς. Άλλες, με κέντρο το «γαλλο-γερμανικό άξονα», αποστασιοποιήθηκαν, ενώ ορισμένες, όπως η Γερμανία καθώς και η χώρα μας, συμμετείχαν έμμεσα στον πόλεμο με τις διευκολύνσεις που παρείχαν στις ΗΠΑ (βάσεις, αεροδρόμια, περιπολίες κ.λπ.). Η στάση της ΕΕ ήταν η στάση μιας διαιρεμένης ολότητας, η οποία δεν είχε τη δύναμη και τη βούληση να καταγγείλει τις ΗΠΑ και να αρνηθεί οποιαδήποτε βοήθεια στους επιδρομείς.

Η Βαγδάτη έπεσε, ο Σαντάμ παραμένει άφαντος, οι εχθροπραξίες συνεχίζονται, ενώ εδραιώνεται η κατοχή του Ιράκ. Και προτού λήξει αυτός ο κατακτητικός πόλεμος, ετοιμάζονται σχέδια και εξαπολύονται απειλές εναντίον της Συρίας. Ποια ήταν η στάση των ηγετών της «Ενωμένης Ευρώπης» απέναντι σ' αυτή την πραγματικότητα, κατά την πρόσφατη πανηγυρική Διάσκεψη στην Αθήνα;

Οι ευρωπαίοι ηγέτες δεν τόλμησαν να καταδικάσουν τον πόλεμο εναντίον του Ιράκ ή έστω να αποστασιοποιηθούν. Δεν αναφέρθηκαν στην κινική καταπάτηση του διεθνούς δικαίου. Δεν εξέφρασαν καν τη συμπάθειά τους στον τραγικό λαό του Ιράκ και δεν ζήτησαν την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής. Με γλώσσα ψυχρή και υποκριτική διαπίστωναν στην κοινή «Διακήρυξη», ότι «οι λαοί της Ευρώπης έχουν κάνει σημαντικά βήματα για τη δημιουργία μιας κοινότητας αξιών βασιζόμενης στη δημοκρατία, στο κράτος δικαίου και στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών». Αυτά, όταν συνεχιζόταν η σφαγή και η υποδούλωση ενός λαού στο όνομα της «δημοκρατίας». Και οι μεν λαοί της Ευρώπης έδειξαν την ανθρωπιστική τους ευαισθησία με τη μαζική αποδοκιμασία των επι-

δρομέων και με τα πρωτοφανή σε όγκο συλλαλητήρια. Στο μεταξύ, οι «ηγέτες» της Ευρώπης τόνιζαν στη «Διακήρυξη» την «προαγωγή κοινών αξιών, συμπεριλαμβανομένων του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου». Αυτά, ως υποκριτικό ευχολόγιο, ενώ την ίδια στιγμή τόνιζαν ως στόχο «την αμοιβαία προώθηση του εμπορίου και των επενδύσεων, του ανοίγματος των αγορών» κ.λπ. «Εν αρχή ην τα μπαχαρικά». Και γι' αυτό κύρια επιδίωξή τους αποδείχθηκε η εξασφάλιση μεριδίου από τη λεία. Το Ιράκ θα μετατραπεί σε προτεκτοράτο των ΗΠΑ, με μακρόχρονη στρατιωτική κατοχή, βάση για τις τυχοδιωκτικές εξορμήσεις του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Και μετά το Ιράκ φαίνεται ότι θα ακολουθήσει η «λύση» του παλαιστινιακού.

Και η ελληνική κυβέρνηση; Στη *Δήλωση* της «Προεδρίας» για το Ιράκ, δεν γίνεται ούτε καν υπαινιγμός εναντίον των επιδρομέων. Αντίθετα, με εξοργιστική αναληγσία σημειώνεται ότι «ο λαός του Ιράκ έχει τώρα την ευκαιρία να δημιουργήσει ένα νέο μέλλον για τη χώρα του και να επανενταχθεί στη διεθνή κοινότητα». Λέξη για το έγκλημα, για την κατοχή, για την προγραμματιζόμενη λεηλασία. Αλλά, ως προς το τελευταίο, η *Δήλωση* είναι με τον τρόπο της εύγλωττη: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση επαναδιαβεβαιώνει τη δέσμευσή της να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πολιτική και οικονομική ανοικοδόμηση της χώρας» και «καλωσορίζει τη συμμετοχή των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών, όπως τέθηκε στην πρόσφατη ανακοίνωση του G7 στις συναντήσεις της Διεθνούς Τράπεζας στην Ουάσιγκτον». Μετά τις τίγρεις, οι ύαινες! Όπως σημειώνει αθηναϊκή εφημερίδα, το κείμενο της «Προεδρίας», «στο οποίο οι επιδρομείς αναφέρονται ως “συμμαχία” —ούτε καν κατοχικές

δυνάμεις-, είναι ουσιαστικά μια έμμεση νομιμοποίηση της παράνομης, πραξικοπηματικής εισβολής και κατοχής στο Ιράκ» (*Ελευθεροτυπία*, 18/4/03).

Ωστε η «υπερδύναμη» και ο υπό συγκρότηση ευρωπαϊκός πόλος ταυτίζονται; Οι διαφορές –επί του παρόντος– είναι μόνο διαφορές κλίμακας: πρόκειται για δύο ιμπεριαλιστικούς πόλους – τον ηγεμονικό και τον υποτελή. Αλλά η ταυτότητα συνυπάσχει με τη διαφορά. Και η διαφορά συνίσταται στο ότι η ΕΕ, από πολιτική ωριμότητα και αγωνιστικότητα των λαών της (αντιφατική, σχετική, υπονομευόμενη), μπορεί να διαδραματίσει ένα θετικό ρόλο στο σημερινό και περισσότερο στον αυριανό κόσμο, όχι ως Ευρώπη των πολυεθνικών, αλλά ως Ευρώπη των λαών, που βαθμιαία συνειδητοποιούν τους κινδύνους και τις δυνατότητες της εποχής μας. Το σύνθημα «Ευρώπη των λαών» είναι ανάπηρο και αποπροσανατολιστικό, όταν δεν προϋποθέτει τον αγώνα εναντίον του καπιταλισμού, με στόχο τη σοσιαλιστική ένωση των ευρωπαϊκών λαών. Η ελπίδα βρίσκεται στους αγώνες των λαών της Ευρώπης.

Και η Κύπρος; Οι πανηγυρισμοί σκεπάζουν για την ώρα των ωμή πραγματικότητα. Πέρα από το ποιος θα ωφεληθεί από την ένταξη, το ερώτημα του μέλλοντος της Κύπρου ως ανεξάρτητου κράτους αποφεύγεται με ευχολόγια και κενές αισιοδοξίες. Αλλά το ερώτημα έχει τεθεί από την εποχή

της εισβολής και σήμερα τίθεται με περισσότερο δραματικό τρόπο.

Με την ένταξη αποφεύγεται ένας τρίτος «Αττίλας». Αλλά η ελληνική κυβέρνηση δεν πέτυχε (ή δεν διεκδίκησε) να αναφερθούν στο σχετικό κείμενο οι λέξεις «κατοχή» και «κατεχόμενα», να υπάρξει απαίτηση για απομάκρυνση των στρατευμάτων κατοχής και λύση με τη δημιουργία ενιαίου κράτους, σύμφωνα με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Από προδοσία σε προδοσία, από υποχώρηση σε υποχώρηση, φθάσαμε στο σημερινό, προτελευταίο βήμα για την οριστική διχοτόμηση. Πράγματι, με βάση το σημερινό συσχετισμό δυνάμεων, δύο και μόνο δύο λύσεις διαφαίνονται: Ή προσάρτηση από την Τουρκία των κατεχομένων ή «λύση» τύπου Ανάν ή περίπου, που σημαίνει και τυπική διχοτόμηση, δηλαδή δημιουργία δύο κρατιδίων, τα οποία θα συνδέονται μέσω μιας σκιάδους κεντρικής κυβέρνησης. Εκεί που φθάσαμε, οι Τούρκοι δεν θα υποχωρήσουν. Ο χρόνος δουλεύει γι' αυτούς και είναι ευσεβής, υπνωτικός πόθος το λεγόμενο ότι δεν θα διακινδυνεύσουν την ένταξη στην ΕΕ λόγω της Κύπρου. Η ΕΕ έχει δώσει πρακτικά δείγματα ευαισθησίας ως προς το Κυπριακό, το Παλαιστινιακό, το Κουρδικό και πρόσφατα ως προς την επιδρομή των ΗΠΑ. Αυτά ως προς την Τουρκία και την ΕΕ. Εν τω μεταξύ, «ημείς άδωμεν»!



*Νίκο Πιροσμανιβίλι, Ο θυρωρός, 1905*